

Vojtěch Janšta, *Christologické a ekzeziologické inspirace v díle Hugo Rahnera*, Olomouc: Vydavatelství UP 2017, 356 stran, ISBN 978-80-244-5242-5

CTIRAD VÁCLAV POSPÍŠIL

V českém prostředí není osoba a dílo Huga Rahnera, bratra velmi slavného Karla Rahnera, příliš známá. Z uvedeného důvodu je třeba kvitovat s povděkem, že nyní se českému čtenáři dostává do rukou monografie Vojtěcha Janšty, která zároveň překračuje rámec české katolické teologie, neboť za více než padesát let od smrti představované osobnosti podobnou práci nenabízí dokonce ani německá teologická tvorba. Máme tudíž v rukou monografii po výtece originální a nesporně přínosnou nejenom z hlediska dějin teologického myšlení, ale také kvůli v ní obsaženým inspiracím, které mají co říci i dnešním badatelům a věřícím. Sluší se snad ještě podotknout, že vročení knihy je jedna věc, zatímco její skutečné vydání spadá až do roku následujícího. Knihy si zatím povšiml pouze kolega Vogel z HTF, ale žádný katolický kolega, což je postačujícím ospravedlněním této recenze.

První kapitola pochopitelně prezentuje životní osudy Huga Rahnera, jeho osobnost, jeho schopnosti vynikajícího, ba strhujícího řečníka, člověka s velkým smyslem pro osvěžující a napravující humor, ovšem také teologa, který upřednostňoval meditativní přístup a úžas nad jednotlivostí před systematickým myšlením. S tím byl spjat také jeho téměř nevšimavý postoj k dobové vědecké exegezi. Tuto pasáž díla považuji za velmi zdařilou a přesvědčivou, neboť je opřena o solidní pramennou základnu. Ve druhé části první kapitoly kolega Janšta prezentuje jednotlivé tematické okruhy Hugova díla, v němž následně rozlišuje práce zaměřené na tajemství Srdce Páně, na tajemství církve a na další související témata. Třetí část první kapitoly zdařile představuje Hugovu metodu, což umožňuje proniknout do problematiky dobové kerygmatické teologie. Čtvrtý oddíl první kapitoly je věnován Hugovým učitelům a inspirátorům.

Rozsáhlá druhá kapitola pojednává o christologických inspiracích obsažených v literárním odkazu H. Rahnera. Jestliže systematizace teologického díla daného autora je kvůli jeho stylu myšlení a vyjadřování téměř nemožná, pak o jejím celkovém zaměření to tak docela neplatí. Kolega Vojtěch Janšta totiž dokázal velmi přesvědčivě identifikovat nosnou osu této meditativní christologie, potažmo také ekzeziologie právě v tématu Srdce Páně. První partie druhé kapitoly pojednává o daném tématu jako o klíči k četbě velikonočního tajemství. Následující oddíl prezentuje boholidské Srdce jako hermeneutický klíč četby trojičního mystéria, soteriologie, primárního účelu vtělení. Poté český

teolog věnuje pozornost tajemstvím Ježíšova života čteným ve stále stejné perspektivě. V dalším oddílu se hovoří o tématech stvoření a dějin, opět v perspektivě Srdce Páně. Na základě Janšovy práce bychom tedy mohli Rahnerovu teologii definovat také jako teologii srdce, případně jako cor-centrismus, což rozhodně není nezajímavý přístup a přínos.

Třetí kapitola pojednává o ekleziologických inspiracích v díle Huga Rahnera. Janšta zde vychází z velmi pozitivně přijímaného díla Huga Rahnera o symbolech církve u církevních otců. Pozoruhodná je i mariologická pasáž, kterou v této kapitole nacházíme. Jedná se pochopitelně stále o spirituální a meditační přístup, a nikoli o akademickou ekleziologii či mariologii v plném slova smyslu. Českému autorovi proto nezbyvá nic jiného, než postupovat spíše popisně, což vzhledem k prezentovaným inspiracím není rozhodně na škodu.

Po tomto stručném představení Janšovy práce pár slov o ladění poselství Huga Rahnera, které se nevyhnutelně promítá do recenzované monografie, jež je následně svědectvím o pomyslném novém „tvaru“ myslí českého autora. Nechat se ve vlastním nitru radostně oslovovat nádhernými inspiracemi ve spisech Huga Rahnera je jedna věc, zpracovávat jeho myšlení jako celek je však něco docela jiného a neskutečně svízelného, protože tento autor nám nepředkládá teologii v dnešním slova smyslu akademickou. Nejde pouze o základní zdroj, jímž jsou přednostně spisy církevních otců a chronologicky následných mistrů teologie a spirituality, ale rovněž o vlastní zaměření myslí Huga Rahnera. Jeho primárním záměrem není zmnožovat naše vědění, protože jako zastánce kerygmatické teologie nás chce přivádět k pomyslnému stromu života, k hlubšímu prožívání vlastní křesťanské a lidské existence. Pouze školácká teologie se od tohoto směřování kvůli zahleděnosti do sebe a neschopnosti přijmout obohacující alteritu nevyhnutelně s vyšší či nižší mírou odporu odvrací. V nejlepším slova smyslu školní teologie pak má značné potíže s uchopením tohoto poselství. Ještě mnohem obtížnější je představovat a zpracovávat tento nesmírně bohatý výron křesťanské moudrosti v podobě vědecké monografie. Zkrátka a dobře moudrost a věda jsou tu v dosti značném napětí. Ten, kdo je vězněm své specializace, kdo nevloží do četby sám sebe obdobně, jako to musíme dělat například při pronikání do hlubin dobré poezie, nemá šanci uchopit poselství, které se tu nabízí. Sapienciální teologie není univerzálně komunikovatelná, protože ten, kdo není s to nebo není ochoten vložit do úsilí o porozumění svou vlastní spirituální zkušenost, musí zůstat nevyhnutelně nepřipuštěn na jevišti, kde se tato úchvatná hra moudrosti naplňuje.

Doufejme, že tato monografie nalezne své čtenáře nejenom mezi odborníky, ale také mezi těmi, kteří pracují v pastoraci a usilují o prohloubení vlastního duchovního života. Zároveň je třeba vyslovit přání, aby kolega Vojtěch Janšta nepověsil své teologické snažení na pomyslný hřebík, protože by to byla škoda nejenom pro něho samotného, ale také pro českou teologii.